

การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม : ศึกษากรณีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

อมรรัตน์ เจียรระโนรุ่งโรจน์^{1*}

บทคัดย่อ

“การศึกษานโยบายการส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยและเปรียบเทียบกับประเทศเวียดนาม : ศึกษากรณีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ” เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปัจจุบัน ด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศระหว่างประเทศไทยและเวียดนาม พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังพัฒนา เพราะเงินออมในประเทศไม่เพียงพอจึงต้องการเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพื่อใช้ในการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งการลงทุนโดยตรงนี้ยังรวมถึงความรู้ เทคโนโลยี การจัดการและทุนทางปัญญา เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายทั้งสองประเทศแล้วพบว่า สิทธิประโยชน์ทั้งด้านภาษีและมีใช้ภาษีมีส่วนที่คล้ายกัน เช่น การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล และยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน สิทธิในการจ้างแรงงานต่างชาติ และอนุญาตต่างชาติถือหุ้น ในส่วนของสิทธิประโยชน์ที่ประเทศไทยไม่มีเช่น ไม่มีการเก็บภาษีจากผลกำไรที่โอนกลับประเทศ และประเด็นสำคัญที่ทำให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยและเวียดนามต่างกันคือ ระดับของการพัฒนา เนื่องจากประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายนี้มานานและต่อเนื่องทำให้ต้องหันมาให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมขั้นที่สูงขึ้นแทนอุตสาหกรรมใช้แรงงานเข้มข้น อีกทั้งพื้นที่ที่สามารถตั้งโรงงานได้นั้นก็เหลือไม่มากเท่าเวียดนาม ทำให้มูลค่าการลงทุนในเวียดนามมีแนวโน้มที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางที่ดี นอกจากนี้ยังควรเน้นการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีจากนักลงทุน เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคตควรมีการประเมินผลความคุ้มค่าของการส่งเสริมการลงทุนทุกโครงการที่ให้การส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอ โดยเปรียบเทียบกับประโยชน์ต่อสาธารณะที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการลงทุนและมูลค่าของภาษีที่ไม่สามารถจัดเก็บได้จากการให้การส่งเสริม และปรับปรุงระยะเวลาในการดำเนินงานอนุมัติให้รวดเร็ว ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งควรมีการกระจายอำนาจการบริหารออกไปในส่วนของภูมิภาคเพื่อให้เกิดความสะดวกในการติดต่อประสานงาน

คำสำคัญ : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ, การลงทุน, เปรียบเทียบการลงทุน

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติเศรษฐศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดกรุงเทพฯ

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: amornratmj@gmail.com

A STUDY OF INVESTMENT PROMOTION POLICY IN THAILAND IN COMPARISON WITH VIETNAM: A CASE STUDY OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT

Amornrat Jairanairungroj^{1*}

Abstract

A study of investment promotion policy in Thailand in comparison with Vietnam: A case study of foreign direct investment. The study found the foreign direct investment was essential to economic development of developing countries because domestic saving level was insufficient for domestic investment needs. Therefore, foreign direct investment was additionally used in domestic investment. This type of investment was not only in the form of an amount of money but included technical knowledge, managerial skill, and intellectual capital that can increase national potential of competition and activate the growth of Thai economy. Comparing the investment promotion policies between those of Thailand and Vietnam, tax benefits and non-tax were similar; that was, there was a tax credit for corporate income and an exemption for raw material import duties a land possessory right, a foreigner employment right. Interestingly, Vietnam did not have a profit remittance tax which had been levied in Thailand. Apart from tax collection issues

The different base of Thailand and Vietnam resulted in difference of the investment promotion policies. Vietnam is at the beginning of developing era; accordingly, there is enough space for newly establishing industrial factories. Thus, the national economic growth rate in Vietnam directs to be high and upgraded. In comparison, Thailand is going to reach the saturation point so the investment promotion has not considered only on tax management but also the levels of development. Furthermore, the operation of project approval, accompanies with decentralization of administrative power, should be improved to be more timely and clearly that favors the smoothness of coordination.

Keywords : Foreign Direct Investment, Investment, Comparative Study

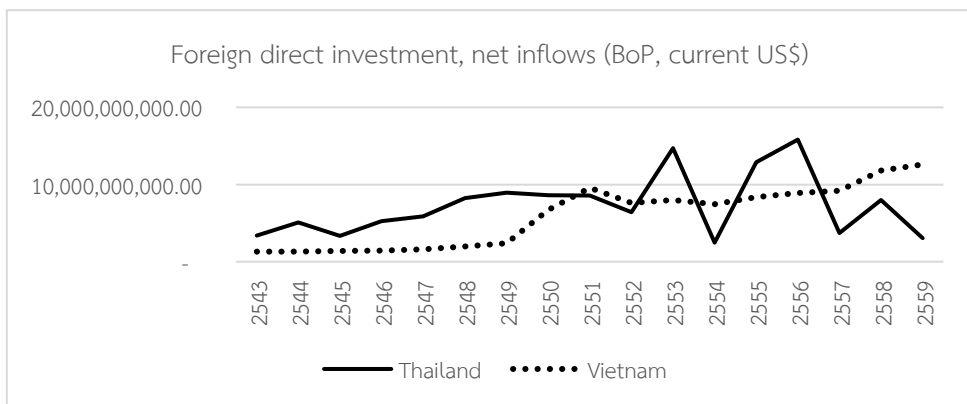
¹ *For The Degree of Master Degree of Arts, International Trade Law and Economics, Law and Economic, Thammasat University,*

** Corresponding author, email: amornratmj@gmail.com*

บทนำ

ประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีระบบเศรษฐกิจขนาดเล็ก และเงินออมภายในประเทศไม่เพียงพอต่อการนำไปพัฒนาในด้านต่างๆของประเทศ จึงเกิดความพยายามที่จะนำเม็ดเงินจากต่างชาติเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ และหนึ่งในทางเลือกที่ดีคือ การดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพราะไม่เพียงแต่นำเงินเข้ามาแล้ว ยังมาพร้อมกับกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ เทคโนโลยี การจ้างงาน กระจายรายได้ ความรู้ด้านการบริหารจัดการซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะมาซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น ซึ่งทั้งสองประเทศก็ได้มีนโยบายต่างๆออกมาเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ ทั้งนโยบายทางด้านภาษีและมีใช้ภาษี โดยที่ประเทศไทยได้เริ่มดำเนินนโยบายดังกล่าวก่อนประเทศเวียดนามเกือบสามทศวรรษ โดยกลุ่มนักลงทุนหลักที่เข้ามาโลก ในช่วงแรกของการดำเนินนโยบายนี้ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่นำลงทุนประเทศหนึ่งของโลก แต่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาอัตราการเติบโตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยลดลงไปมาก ส่วนหนึ่งมาจากการแข่งขันการดึงดูดการลงทุนจากประเทศอื่นๆ รวมไปถึงปัญหาภายในของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ความไม่สงบทางการเมือง การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ในด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เนื่องจากว่าประเทศเวียดนามเพิ่งเริ่มมีการดำเนินนโยบายดังกล่าวเมื่อปี พ.ศ. 2529 และนักลงทุนจากหลายๆประเทศกำลังจับตามองการเจริญเติบโตของเวียดนาม รวมไปถึง UNCTAD ได้กล่าวว่า ประเทศเวียดนามเป็นประเทศมาใหม่ที่นำจับตามองของโลกในเรื่องของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการใช้นโยบายนี้ทำให้เวียดนามอาจจะเป็นหนึ่งในเสือของอาเซียน

จากการศึกษาข้อมูลของธนาคารโลกในด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยและเวียดนาม พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยค่อนข้างมีความผันผวนและมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ช่วงนั้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของเวียดนามเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และมีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อยๆ จากภาพด้านล่างนี้นำไปสู่ประเด็นปัญหาที่ว่าทำไมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยจึงขาดเสถียรภาพอย่างมาก และมีแนวโน้มที่จะลดลง ปัญหาเหล่านี้มาจากสาเหตุอะไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ท่าการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของไทย หลักการพื้นฐาน แนวคิด ข้อดี ข้อเสียของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของไทย ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ปีพ.ศ. 2545 จนถึงฉบับปัจจุบันรวมถึงกฎหมายการประกอบธุรกิจคนต่างด้าว และกฎหมายส่งเสริมการลงทุน นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของไทย และนำมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศของไทยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ตั้งแต่พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน กฎหมายการลงทุน วิทยานิพนธ์ ข้อมูลจากหนังสือ ตำรา วารสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลที่รับผิดชอบในเรื่องของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทย

ระยะเริ่มต้นการให้การส่งเสริมการลงทุน (พ.ศ. 2503 – 2514) มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ. 2503 เพื่อส่งเสริมให้เกิดการผลิตทดแทนการนำเข้า จะมุ่งเน้นไปที่การดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติเพื่อให้เกิดการผลิตในประเทศไทยส่งเสริมให้เกิดการผลิตทดแทนการนำเข้า ให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้าเพื่อบริโภคของไทย ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนนี้มีมาตรการจูงใจเรื่องของการยกเว้นภาษีอากรต่างๆ อนุญาตให้ผู้เชี่ยวชาญหรือช่างฝีมือเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย ผลของการใช้นโยบายฯ ส่งผลให้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น และเศรษฐกิจขยายตัวสูงกว่าเป้าหมายแต่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกประเทศ ทำให้เศรษฐกิจเติบโตต่ำกว่าเป้าหมาย ชี้ให้เห็นถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่อ่อนไหวต่อปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้

ระยะมุ่งเน้นการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก (พ.ศ. 2515 – 2539) โดยในช่วงเวลานี้จะขอแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาคือ ช่วงแรก (พ.ศ. 2515 – 2523) ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการประกาศใช้พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ เพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ธุรกิจส่งออกเป็นอันเป็นผลจากการที่ประเทศไทยหันมาใช้นโยบายในการส่งเสริมการส่งออกแทนนโยบายการทดแทนการนำเข้า ซึ่งมีการกำหนดสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมแก่กิจการที่ทำการผลิตเพื่อส่งออก ตัวอย่างของมาตรการที่เพิ่มเติมในกฎหมายฉบับนี้ได้แก่ การยกเว้นภาษีศุลกากรและภาษีการค้าสำหรับวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก และการส่งออกต่อ (re-export) เป็นต้น ช่วงที่สอง (พ.ศ. 2524 – 2528) ช่วงของการให้ความส่งเสริมด้านการผลิตเพื่อการส่งออกอย่างเต็มที่ เป็นช่วงเวลาที่อุตสาหกรรมมีการเติบโตเป็นอย่างมากเพราะในช่วงนี้รัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายส่งเสริมการส่งออก โดยมีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน เพื่อแก้ปัญหาดุลการค้าและการว่างงาน ทำให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์รายใหญ่จำนวนมากย้ายฐานการผลิตเข้ามาลงทุนในไทย มีการเร่งพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกให้เป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ครบวงจร เร่งพัฒนาการเกษตรในเขตเกษตรก้าวหน้า โดยมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตแทนการขยายพื้นที่เพาะปลูก และเร่งปรับ

โครงสร้างอุตสาหกรรม และช่วงสุดท้ายคือ ช่วงการขยายตัวของการผลิตเพื่อส่งออกของอุตสาหกรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2529 – 2539) เป็นช่วงที่การส่งออกมีการขยายตัวค่อนข้างมาก มีการเปิดเสรีอุตสาหกรรม การกระจายไปสู่ภูมิภาค ได้จัดตั้งสำนักงานสาขาในส่วนภูมิภาคที่จังหวัดนครศรีธรรมราชในปี พ.ศ. 2531 เป็นแห่งแรก ถึงแม้ว่านโยบายของรัฐบาลจะไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอะไรไปมากนักก็ตาม แต่อุตสาหกรรมในประเทศไทยเริ่มมีการพัฒนาจากเดิมที่ผลิตสินค้ามูลค่าต่ำเพื่อจำหน่ายในประเทศไปเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อน มีมูลค่าสูงมากขึ้นและสามารถส่งออกได้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จากรูปที่ 4.1 พบว่ามูลค่าการส่งออกของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ.2535 มีมูลค่า 824,643.3 ล้านบาท จนกระทั่งปี พ.ศ.2539 มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยอยู่ที่ 1,411,039.3 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่า 70 เปอร์เซ็นต์

ระยะวิกฤติเศรษฐกิจ-วิกฤติการเมืองและการฟื้นฟูประเทศไทยหลังวิกฤติ (พ.ศ. 2540 – 2552) เป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง รัฐบาลจึงมีการประกาศผ่อนปรนหลักเกณฑ์การให้การส่งเสริม ตามมาด้วยการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2543 เมื่อประเทศไทยเริ่มฟื้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจแล้ว ก็ยังตามมาด้วยการเกิดวิกฤติทางการเมือง การเมืองของประเทศไทยไร้เสถียรภาพ ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติ ในช่วงปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลจึงมีความพยายามที่จะกระตุ้นการลงทุน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่แก่นักลงทุนด้วยการออกมาตรการพิเศษเพื่อเร่งรัดการลงทุน ปรับปรุงประเภทกิจการ เพิ่มสิทธิประโยชน์ให้กิจการหลายประเภท เร่งอนุมัติโครงการที่ค้างการพิจารณา

ระยะของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ยั่งยืนของประเทศไทย (พ.ศ. 2553 – 2557) ในช่วงการให้การส่งเสริมการลงทุนระยะนี้ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มุ่งเน้นไปที่การให้การส่งเสริมการลงทุนที่ยั่งยืน โดยออกมาตรการต่างๆ เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่อุตสาหกรรมฐานความรู้ ความพยายามในการสร้างความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เชี่ยวชาญต่างชาติในโครงการวิจัยและพัฒนาที่ได้รับการส่งเสริมนโยบายนี้มุ่งเน้นไปที่การกระจายอุตสาหกรรมไปยังภูมิภาคต่างๆของประเทศ เพื่อให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ห่างไกล แต่ก็ยังไม่สามารถเรียกได้ว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินนโยบายเนื่องจากว่าการลงทุนยังคงกระจุกอยู่ในกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตัวเมืองใหญ่ๆเช่นเดิม

นโยบายส่งเสริมการลงทุนฉบับปัจจุบัน 7 ปี (พ.ศ. 2558 – 2564) ในช่วงนี้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การค้าโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยสำหรับนโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนภายใต้ยุทธศาสตร์ใหม่จะมีการปรับเปลี่ยนจากการส่งเสริมที่ครอบคลุมเกือบทุกกิจการ (Broad-based) เป็นการส่งเสริมที่มีเป้าหมายชัดเจนและมีการจัดลำดับความสำคัญมากขึ้น (Focus & Prioritized) และมีการทบทวนบัญชีประเภทกิจการที่จะให้การส่งเสริมตามยุทธศาสตร์ใหม่โดยเน้นอุตสาหกรรมที่จะช่วยนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไทยให้สามารถก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง และเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว เน้นประเภทที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมีมูลค่าเพิ่มสูง มีการวิจัยและพัฒนาหรือการออกแบบ รวมทั้งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้ยุทธศาสตร์ใหม่นี้บทบาทของบีโอไอจะต้องให้ความสำคัญทั้งการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ (Inbound Investment) และการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outbound Investment) เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดด้านทรัพยากรในประเทศ แสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ให้กับภาคเอกชนไทยโดยเฉพาะโอกาสจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

2. นโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศเวียดนาม

เศรษฐกิจของเวียดนามยังมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างโดดเด่นแบบค่อยเป็นค่อยไปและมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่อง และเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการเปิดประตูทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุที่เวียดนามเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองมากที่สุดประเทศหนึ่งในอนุภูมิภาค

แม่น้ำโขง ก่อปรกักับความมีศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศเวียดนามเอง ทำให้กลายเป็นประเทศที่มีแรงดึงดูดนักลงทุน จนกล่าวได้ว่าเป็นประเทศเป้าหมายของนักลงทุนต่างชาติมากที่สุดในภูมิภาค ทั้งนี้รัฐบาลเวียดนามได้เสริมสร้างบรรยากาศของการลงทุนที่เอื้อต่อนักลงทุนอย่างที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การให้สิทธิพิเศษในด้านต่างๆ ของการลงทุน ทั้งนี้ เวียดนามประกาศใช้ กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศฉบับแรก เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2531 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการเพิ่มเติมแก้ไข เพื่อส่งเสริมและดึงดูดให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ปัจจุบันกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศฉบับล่าสุดที่ใช้คือ Unified Enterprise Law และ Common Investment Law ประกาศใช้เมื่อเดือนกรกฎาคม 2548 และเมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สิทธิประโยชน์ทางภาษี

1.1 สิทธิประโยชน์ทางภาษีของประเทศไทย

- ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่เกิน 8 ปี
- ลดหย่อนภาษีเงินได้ 50% อีก 5 ปี (เฉพาะบางกรณี)
- ยกเว้น/ลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักร
- ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบผลิตเพื่อการส่งออก
- ลดหย่อนอากรขาเข้าวัตถุดิบผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ (ไม่เกิน 90%)

1.2 สิทธิประโยชน์ทางภาษีของประเทศไทย

- อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 25 (สำหรับธุรกิจทั่วไป)
- การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 10 – 20 จากอัตรากิริยร้อยละ 25 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละกิจการ

- ยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ซึ่งใช้ผลิตสินค้าเพื่อส่งออกภายในเวลาไม่เกิน 270 วัน นับตั้งแต่วันที่นำเข้าวัตถุดิบ รวมถึงสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งเป็นสาขาการผลิตเพื่อการส่งออก

- อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของชาวต่างชาติที่พำนักในเวียดนามเกิน 183 วันต่อปี ได้รับสิทธิเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นอัตราเดียวกับชาวเวียดนามแบบอัตราก้าวหน้า หากไม่ได้พำนักอยู่ในเวียดนาม หรือพำนักไม่เกิน 183 วัน เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราเดียว คือร้อยละ 20

- ยกเลิกการเก็บภาษีจากผลกำไรที่โอนกลับประเทศ (Profit Remittance Tax)

2. สิทธิประโยชน์ที่มีใช้ภาษี

2.1 สิทธิประโยชน์ที่มีใช้ภาษีของประเทศไทย

- อนุญาตต่างชาติถือหุ้น 100% (ยกเว้นเกษตรกรรมเหมืองแร่ กิจการบริการและสาธารณูปโภคบางประเภท)

- อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- อนุญาตให้ช่างฝีมือ/ผู้ชำนาญการเข้ามาทำงาน
- ส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ และการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม และการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

- ส่งเสริมกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการประหยัดพลังงานหรือใช้พลังงานทดแทน

เพื่อการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

- ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของการลงทุน (Cluster) ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่มูลค่า
- ส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เกื้อกูลต่อการสร้างความมั่นคงในพื้นที่
- ส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษโดยเฉพาะพื้นที่ชายแดน ทั้งในและนอกนิคมอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน และรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของ ธุรกิจไทย และเพิ่มบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลก

2.2 สิทธิประโยชน์ที่มีใช้ภาษีของประเทศเวียดนาม

- ให้สิทธิในการส่งผลกำไรกลับประเทศได้อย่างเสรี
- สิทธิในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาในเวียดนาม เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์
- การยกเลิกระบบสองราคา เช่น การคิดค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่เท่าเทียมของต่างชาติและชาวเวียดนาม
- สิทธิในการใช้ที่ดินในลักษณะสัญญาเช่าระยะยาว โดยเสียค่าธรรมเนียมในการใช้ที่ดินและได้รับสิทธิในการใช้ที่ดินสูงสุด 50 ปี หรืออาจขยายถึง 70 ปี หากเป็นโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษ
- สิทธิในการจ้างแรงงานต่างชาติ โดยต้องเป็นไปตามกฎหมายแรงงานของเวียดนาม
- อนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถจัดตั้งบริษัทโดยจดทะเบียนเป็นเจ้าของได้ 100%
- การให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุนภายใต้เขตการลงทุนอาเซียน (IAI) กับนักลงทุนภายนอกอาเซียน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) และความตกลงความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (Closer Economic Partnership : CEP)
- การมีส่วนร่วมในเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานโลก การสร้างเครือข่ายการผลิตและจำหน่าย
- บริษัทต่างชาติสามารถจ้างแรงงานเวียดนามได้โดยตรง
- สามารถใช้เงินตราต่างประเทศสำหรับทำธุรกรรมภายใน Tan Thuan EPZ
- สิทธิการเช่าที่ดินสามารถโอนให้แก่บุคคลที่สามได้
- Haiphong Export Processing and Industrial Zone Authority (HEPIZA) ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการอบรมแรงงานท้องถิ่นร้อยละ 20-30 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รวมทั้งมีบริการจัดหาและคัดเลือกแรงงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
- ยกเว้นค่าเช่าสำหรับที่ดินประเภท Natural Land เป็นระยะเวลา 5-15 ปี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามาลงทุนในต่างประเทศที่นักลงทุนให้ความสำคัญนั้นมีมากกว่าสิทธิประโยชน์ที่ได้รับการส่งเสริม นักลงทุนต้องตัดสินใจโดยอาศัยความได้เปรียบต่างๆที่จะได้รับจากการเข้ามาลงทุน ทั้งด้านความได้เปรียบจากการขยายการผลิต การขยายตลาดมาสู่ประเทศผู้รับการลงทุน ค่าจ้างแรงงาน สภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ ทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน จากปัจจัยเหล่านี้ประเทศไทยมีความได้เปรียบ

มากกว่าประเทศเวียดนามในหลายๆด้าน คือตลาดในประเทศไทยมีกำลังซื้อมากกว่า โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคมีความพร้อมมากกว่า แต่ขณะเดียวกันประเทศเวียดนามก็มีอัตราค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่าและมีประชากรวัยทำงานที่มากกว่า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น กลุ่มนักลงทุนหลักของประเทศไทยและเวียดนามก็ต่างกัน คือกลุ่มนักลงทุนหลักของเวียดนามคือ นักลงทุนจากเกาหลี เนื่องจากภูมิประเทศที่เวียดนามนั้นอยู่ใกล้กับตลาดเป้าหมายของเกาหลีมากกว่า นั่นคือประเทศจีน และนักลงทุนหลักในประเทศไทยคือญี่ปุ่น ซึ่งเข้ามาลงทุนในประเทศไทยตั้งแรกยุคแรกๆที่ประเทศไทยใช้นโยบายดึงดูดนักลงทุน ซึ่งใช้มาก่อนเวียดนามเกือบ 2 ทศวรรษ ถึงแม้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของเวียดนามนั้นมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญและได้รับความสนใจจากนักลงทุนก็ตาม นั้นไม่ได้หมายความว่าประเทศเวียดนามจะนำลงทุนมากกว่าประเทศไทย แต่ระยะของการเติบโตของทั้งสองประเทศนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ เวียดนามอยู่ในระยะเริ่มพัฒนาทำให้ยังเหลือทรัพยากร เหลือพื้นที่ในการตั้งโรงงานอีกมากมาย สามารถประกอบกิจการที่ใช้แรงงานเข้มข้นได้ และวัยแรงงานกับค่าจ้างยังมีความได้เปรียบด้วย แต่ประเทศไทยนั้นเริ่มหันมามุ่งความสำคัญกับอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้นทั้งนี้เพราะประเทศไทยเหลือพื้นที่สำหรับก่อตั้งอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นน้อย และมีความพร้อมที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วให้มีความ Hi-Technology มากขึ้นได้ ส่งผลให้นโยบายล่าสุดที่ประเทศไทยมุ่งเน้นนั้นมีแนวโน้มไปทางการใช้การส่งเสริมอุตสาหกรรมขั้นสูงต่างๆในรูปของนโยบายให้สิทธิประโยชน์ตามประเภทกิจการ (Activity-Base Incentives) และสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมตามคุณค่าของโครงการ (Merit-Base Incentives) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ประเทศไทยควรมุ่งเน้นการส่งเสริมเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุตสาหกรรมและจริงจังมากขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะของคนในประเทศ เช่น การกำหนดนโยบายให้ให้นักลงทุนต้องมีการร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา กับสถาบันการศึกษาในพื้นที่นั้นๆ มิควรมุ่งเน้นการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีเท่านั้นเพราะในทุกๆประเทศที่ต้องการเงินทุนจากนักลงทุนต่างชาติล้วนให้สิทธิประโยชน์ที่ไม่แตกต่างกันในด้านนี้ และควรมีการประเมินความคุ้มค่าจากการให้ยกเว้น/ลดหย่อนภาษีดังกล่าว และควรปรับปรุงระยะเวลาดำเนินการให้ชัดเจนและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน
2. สำหรับการศึกษาครั้งต่อไปสามารถนำข้อมูลจากการศึกษานี้ไปต่อยอดเพื่อศึกษาในประเด็น ของข้อจำกัด ข้อควรระวังในด้านการค้าการลงทุนที่ส่งผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ วิเคราะห์ค่าขอรับสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน จนไปถึงศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติแยกเป็นรายประเภทธุรกิจและรายประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้เนื่องจากหลายท่านให้ความอนุเคราะห์ ได้แก่ อาจารย์ รศ.ดร. ชรินทร์ มีโกตี ที่สละเวลาเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ติดตามความคืบหน้าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จารุประภา รักพงษ์ และอาจารย์ ดร.จักรพงษ์ อุชุपालะนันท์ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ตลอดจนคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบ นอกจากคณาจารย์ผู้มีพระคุณที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนขอขอบพระคุณรศ.ดร.พีระ เจริญพร, อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์, คุณสุวิดา ธัญวงศ์ นักวิชาการส่งเสริมการลงทุนชำนาญการ, กลุ่มนโยบายการลงทุน สำนักยุทธศาสตร์และนโยบายการลงทุน, สำนักงานส่งเสริมการลงทุน, คุณชลอร รอดคลองตัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริม

การลงทุน, บริษัท ซูมิโตโม อิเล็กทริก ไรร์ริงซิสเต็มส์ ประเทศไทย จำกัด เสียสละเวลาของท่านมาให้ข้อมูลเพื่อประกอบให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสุดท้ายขอขอบพระคุณครอบครัว ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด อีกทั้งคอยสนับสนุนผู้เขียนในทุกๆ ด้าน ตลอดจนเพื่อนๆ พี่ๆ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติเศรษฐศาสตร์การค้ำระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและให้คำปรึกษาผู้เขียนตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- วิภาสิริ วัฒนกิตานนท์. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจการลงทุนขึ้นส่วนยานยนต์ประเภทพลังงานอัดขึ้นรูปในประเทศไทย.**(วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์.
- วาริยา เตวุดิพงษ์. (2551). **ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย.**(วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์.
- นพมาศ มงคลสาร. (2551). **กฎหมายภาษีอากรกับการส่งเสริมการลงทุน ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยและเวียดนาม.** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์.
- อภิญา ภูมิชัยศักดิ์. (2553). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาประเทศไทย.**(วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์.
- นุชนารถ ปานทอง. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของไทย.**(วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์.
- General Statistics of Vietnam. สืบค้นจาก https://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=776 . เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2559.
- ธนาคารกลางแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=654&language=eng>. เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2559.
- FDI Data source. สืบค้นจาก <http://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?contextual=default&end=2015&locations=VN&start=1970&view=chart>. เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2559.
- World Investment Report 2015. สืบค้นจาก http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf. เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2559.